

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۸/۰۸/۲۲

واحد فقیري

د غزني له حملي څخه پنځه د عبرت درسونه

پروفیسور جېسن لایل د متحده ایالاتو په ټاپ پوهنتون، ایل، کې د سیاسي علوم استاد دی. د پروفیسور جېسن لیکني د جنگ او تشدد پر ډینامیزم باندې راڅرخي، او پدې برخه کې تخصص لري.

متن:

بناغلی جېسن د اګسټ پر ۱۹ مه د واشنگټن پوسټ په معتبره ورځپاڼه کې لیکي: غزني یو سټراتیژیک ولایت دی، او د طالبانو لخوا د غزني نیول د امریکا سټراتیژي تر سوال لاندې کوي. د غزني سقوط په عین زمان کې د افغان حکومت بې کفایتي هم برملا کوي. غزني د افغان د جنگ یوه نمونه او بېلګه ده، او د افغان جګړې کامل بن بست راته بښي. غزني ډیر ژر سقوط وکړ، او طالبان پدې وتوانېدل چې حکومتي ودانې او مرکزي محبس ونیسي، او دفاعي پوستې لوټ کړي. د غزني په جګړې کې پنځه د عبرت درسونه نغښتي دي.

لومړی، د طالبانو لپاره جنگ او په عین حال کې خبري کول یوه معنی لري، او یو بل مکمله وي. طالبان جنگ کول د مذاکراتو یو بل اساسي او متمم اړخ ګڼي. څه چې د طالبانو لپاره اهمیت لري، د غزني غونډې ښارونو نیول او ساتل نه دي، بلکې پر افغان حکومت باندې ماتونکی فشار اچول دي. د غزني او نورو ځایونو نیول د طالبانو ټپاند توب او مقاومت بښي، او په عین زمان کې د افغانانو په ساتلو کې د افغان حکومت بې چاره ګي بښي. بلخوا، طالبان په عین حال کې غواړي چې د داعش سره ډغري وهي، او نه غواړي چې داعش ته کوم امتیاز ورکړي. پر غزني باندې د طالبانو حملي داعش ته دا پیغام لري چې طالبان قوي دي، او ناراضي طالبان باید داعش ته ور وا نه وړي. په داسې حال کې چې طالبان به د امریکا سره خبري کوي، د طالبانو او داعش تر منځ جنګونه به شدت پیدا کړي.

دوهم، د افغان امنیتي قواووې پر خپلو پښو باندې د درېدلو لپاره هډو بېخي چمتو نه دي. که څه هم امریکا د افغان امنیتي ځواکونو سره زیاتي مالي مرستې کوي، خو هغوی لا اوس هم زیات وخت ته ضرورت لري. د افغان کومندو قطعاتو شهرت ښه دی، خو نه ماتیدونکي یا شکست ناپذیر نه دي. د غزني په جنگ کې طالبانو د افغان کومندو عسکرو یو یونیت کاملاً پوپنا کړ. افغان کلیوالو د همدې قطعي پاتې سوي فراري عسکر پر خرو باندې ربار کړي ول، او نجات ئې ورکړ.

په عین وخت کې، د افغان اردو د امریکا د فوج کاپي ده، او د چریکي جنګونو په مقابل کې چندان وړتیا نه لري. د افغان د اردو جنګي روحیه کمزورې ده. فرار پکښې زیات دی، او فساد نخري پکښې کوي. همدا رنگه، د افغان ملي پولیس د ملي اردو بده کاپي ده. هغوی مدام د طالبانو سره معاملې کوي. د جنگ په جریان کې خپلي پوستې خوشي کوي. په غزني کې دا دواړه کارونه وسول.

په مقابل کې، طالبانو تهاجمي حالت غوره کړی دی، او ښایي د پاکستان او روسیې مرسته ور سره وي. طالبان ښه مسلح دي، او په تاکتیکي لحاظ تر پخوا ډیر زړنگ سوي دي. که څه هم په غزني کې د طالبانو پاڅه او پخواني قومندانان له همدې حملي څخه فقط درې هفتي مخکې په بوي بمباري کې ووژل سول، خو هغوی بیا هم پر ښار باندې حمله وکړه. طالبان کولای سي چې په عین زمان کې په څو جبهو کې جنګ وکړي، او افغان فوج تیت او پرک کړي.

درېیم، د افغان حکومت د حیثیت، آبرو، او اعتبار څرګند پرابلم لري. د غزني په شان حملي د افغان حکومت کفایت او سیاسي بصیرت تر سوال لاندې کوي. د غزني د جنگ په جریان کې، افغان چارواکو مدام کوبښن کاوه چې روان تهدید بې اهمیت وښيي، او د خپل قابلیت په باب مبالغه وکړي. دغه راز، په افغانستان کې امریکایي

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له الیرلو مخکې په خیر و لولی

قواوو هم هڅه کوله چې د طالبانو ادعاگانې بابېزه وگڼي، حال دا چې طالبانو په سوشل ميډيا کې د غزني د ښار په مينځ کې د خپلو جنگياليو وډيوگانې خپرولي. دا حيرانونکې خبره نه ده، ځکه چې همدا کار د کندوز او فراه په سقوط هم وسو. که چيرې همدا حملي دوام وکړي، د اشرف غني د حکومت د حيثيت او اعتبار د پوره ختمېدو لپاره فقط څو شېبې پاتې دي.

څلورم، که څه هم طالبان ښارونه نه سي ساتلای، خو دا خبره مهمه نه ده. په افغانستان کې د ترمپ نوي ستراتيژي دا ده چې ښاري سيمي وساتي، او کليوالي منطقي طالبانو ته خوشي کړي. دا نوي دفاعي ستراتيژي طالبانو ته پراخي سيمي ايله کوي، او په عين زمان کې طالبانو ته سياسي ابتکار هم په لاس ورکوي، ځکه طالبان به پر پراخو منطقو باندي حاکميت کوي. کله چې طالبان يوه سيمه ونيسي، هغوی سمدستي هلته موازي حکومت ايجاد کړي. پدې وروستيو ۱۸ مياشتو کې طالبانو پر غزني باندي محاصره رانتگوله، او د ښار اقتصاد او گاريزون ئې خپه کړی وو. حتی که چيرې طالبان پدې و نه توانېږي چې ښاري سيمي فتح کړي، متحده ايالات به مجبوره وي چې د طالبانو د څپانده سيلاب په مقابل کې کوچيني ښاري جزيرې په مشکل دفاع کړي.

پنځم، هوايي قوه نه سحرگره اغېزه لري، او نه هم مشکل کشا ده. د متحدايالاتو د ستراتيژي محوري قوه بمباري ده. مگر غزني د دې ستراتيژي محدوديتونه او کمزورۍ افشا کړي. هوايي قوه نه د طالبانو د راغونډېدو مخه ونیوله، او نه ئې هم د نظامي پوستو د سقوط مخنيوی وکړ. په داسې حال کې چې جنگ په زياتېدونکې توگه ښاري کيږي، بمباري به ملکي تلفات لا ډير کړي. په غزني کې په يوې بمبارۍ کې لږ تر لږه ۱۶ تنه ملکي کسان ووژل سول. هوايي قوه کولای سي چې د مذاکراتو لپاره وخت او فضا رايجاد کړي، خو د ځان سره ملکي تلفات هم لري چې ښايي د تشدد او ولسي قهر نوي څپې راوپاروي.

په پای کې، په داسې حال کې چې د طالبانو سره مذاکرات روان دي، په افغانستان کې به تشدد او مرگ ژوبله کمه نه سي. ښايي طالبان مؤقتې اوربنډ مراعات کړي، خو هغوی به کوبښن کوي چې تر هغه وخت پورې تاکتيکي موقيتونه تر لاسه کړي، تر څو د هغوی سياسي غوښتنې ومنل سي. په عين زمان کې جنگ او مذاکرات ښايي بالاخره يوې سياسي روغي جوړي ته ورسېږي، خو دې سياسي موافقې د رسېدو لاره به اوږده او خونړۍ وي.

پای